

Utenriksanalyse Iran og Nord-Koreas gode fiende

STEIN TØNNESSEN Historiker og forsker ved Institutt for Fredsforskning (Prio). stein@prio.no

Mengedato 7.-13. august
2009

Barack Obamas myke linje svekker USAs gamle fiender og dermed muligheten for dialog og forandring.

Da Obama rykket inn i Det hvite hus, håpet mange på økt tilnærming mellom USA og Iran. Mange trodde også at sjansene for vellykkede seksparthandlingene om Nord-Korea skulle bli større. Men de glemte iransk og nordkoreansk innenrikspolitikk.

Abdollahsasan Bani-Sadr, Irans første president etter revolusjo-

Pisk eller gullrør: Skal USAs utenriksminister Hillary Clinton få vise mer muskler overfor Iran og Nord-Korea?

FOTO: SCANPIX

Kina og Russland trekker i motsatt retning. De er redde for konsekvensene av regimetsammenbrudd i Nord-Korea eller Iran, samtidig som de helst vil overlate ansvaret for krisehandtering til USA.

nen i 1979, pekte denne uken på et paradoks: «George W. Bushs presidentperiode var en fruktbar tid for det iranske regimet, etter som den stadige trusselen om militæraksjon og økonomiske sanksjoner styrket kontrollen med befolkningen. Barack Obamas ikke-konfronterende tilnærming har satt regimet i en vanskelig stilling. Det kan ikke lenger fremstille seg som forsvaret av suveren uavhengighet mot utenlandsk innblanding.»

Teheran det nå mindre sannsynlig at Iran kan forhandle med USA om atomspørsmålet og gjenoppretelse av diplomatiske forbindelser. Et skifte i ledelsen må trolig til før den islamske republikken kan realisere sine utenrikspolitiske muligheter.

Kim Jong IIs helsestilstand og hans beslutning om å la makten

Denne uken har Sør-Koreas og USAs sjefforhandlere møttes på Hawaii for å diskutere Nord-Korea og hva som skal til for å få Kina lenger ut på banen. Det kjennes galt ikke å kunne gjøre mer, skjønt ingen vet hva eventuelle nye sanksjoner vil føre til. Når alt kommer til alt, kan den beste løsningen være å vente til Kim Jong Il går av.

Hvis Obama fortsetter med sin avmålte opptreden, uten å vike fra kravet om en fullstendig verifiserbar og irreversibel avvikling av Nord-Koreas atomvåpenprogram, kan muligheten bli litt større for politisk oppmykning i Pyongyang.

Jo høftigere Obama heven-der seg til det iranske lederskapet uten å skjule sin avsky for regimets overgrep mot opposisjonen, jo vanskeligere kan det bli for den øverste leder Ali Khamenei å fortsette sin sterke støtte til Ahmadinejad. Da kan muligheten øke for politiske endringer som gjør det mulig å få til en atomavtale.

I Washington pågår en intens diskusjon om hvorvidt utenriksminister Hillary Clinton bør få større armslag for trusler, eller om Obama skal fortsette å skuffe dem som savner sin gode fiende. Den debatten blir det spennende å følge.

gå i arv til sin 27 år gamle sønn Kim Jong Un, med en onkel som regent, har skapt usikkerhet også i Pyongyang. Strid om arveløgen kan være hovedforklaringen på at Kim Jong Il skjøt en raket opp mot rommet 5. april, trakk seg fullstendig ut av seksparthandlingene med USA, Sør-Korea, Kina, Japan og Russland kort etterpå, og foretok en ikke særlig vellykket atomprøvesprengning 25. mai. Japanerne ropte på handling, men Obama reagerte kun med verdig indignasjon. Det hvite hus benekter at Obama sendte et budskap til Kim Jong Il med tidligere president Bill Clinton, som var i

Pyongyang denne uken. Mange prøver å hjelpe Ahmadinejad og Kim Jong Il med å få den store fienden tilbake. Israelere og eksiliranere kritiserer Obama for å ikke aktivt støtte den iranske opposisjonen, og for å tillate Iran å fortsette å anrike uran. Japanere og konservative sørkoreanere vil ha Obama til å bruke sterkere lut mot Nord-Korea. EU-land er også blitt tøffere. EU har pålagt medlemslandene å inspirere skip mistenkt for å føre last av betydning for Nord-Koreas atomprogram. Sentrale europeiske ledere har brukt sterke ord mot Ahmadinejad.